

Gewoon duizendblad (*Achilléa millefólium* L.)

Een echte naam

In de dierenwereld hebben we een duizendpoot en een miljoenpoot. Eigenlijk overdreven namen want het echte aantal poten is veel kleiner dan de naam suggereert. Duizendblad is een naam die recht doet aan het voorkomen van de plant, want als we de bladslippen van de bladen als blaadjes beschouwen, zitten er vele duizenden aan een plant.

Lijkt op een schermbloem

Zo op het eerste gezicht zou je de plant met haar vele bloemen in een scherm staande, rangschikken onder de familie van de schermbloemen. Maar wat we voor 'bloemen' aanzagen zijn in werkelijkheid bloemhoofdjes, ieder met een aantal kleine bloemen. We hebben hier te maken met een lid van de composietenfamilie (*Compositae*), en wel van het geslacht duizendblad (*Achilléa* L.), dat ongeveer 100 soorten omvat. Ze komen voor in het gematigd deel van het noordelijk halfrond. De meeste soorten zijn te vinden in het oostelijk deel van het Middellandse-Zeegebied en Voor-Azië. In ons land zijn twee soorten van het geslacht inheems: het gewoon duizendblad (*Achilléa millefólium* L.) en de wilde bertram (*Achilléa ptármica* L.).

Kan goed tegen droogte

Gewoon duizendblad is hier erg algemeen en we vinden de plant, meer groepsgewijs dan alleenstaand, in graslanden, op bermen en vooral op verstoorde en woeste gronden. Een diep en uitgebreid wortelgestel maakt dat de plant kan overleven op zeer droge plaatsen. De plant is niet kieskeurig wat de grondsoort betreft, maar op droge arme gronden is zij wel kleiner en zitten er minder bladen en bloemen aan.

Eerst wordt er een bladrozet gevormd en later volgen taai bebladerde bloeistengels. De bladen van het rozet en die onder aan de stengels zijn gesteeld.

Boven aan de plant zijn ze stengelomvattend. Ze hebben een lancetvorm en zijn veerdelig gedeeld in een groot aantal bladslippen. Op hun beurt zijn de slippen ook weer veerdelig. De gehele plant is zacht bebaard. De bloeistengels vertakken zich bovenaan en aan het eind van de vertakkingen staan de tuilvormige bloeiwijzen. De bloemhoofdjes staan in groepen bijelkaar in kleine schermen. Ze hebben maar weinig bloemen, vijf lintbloemen langs de rand en 10-15 buisbloemen in het midden. De randbloemen zijn vrouwelijk, de

andere tweeslachtig. De bloemkroon van de randbloemen is wit, soms roze of purperachtig van kleur.

Insektenbezoek

Gewoon duizendblad is een voedselplant van een zeer groot aantal insektensoorten. Een deel daarvan komt naar de plant om daarop eieren te leggen. De larven en rupsen zijn naar gelang de soort speciaal geïnteresseerd in bepaalde delen van de plant.

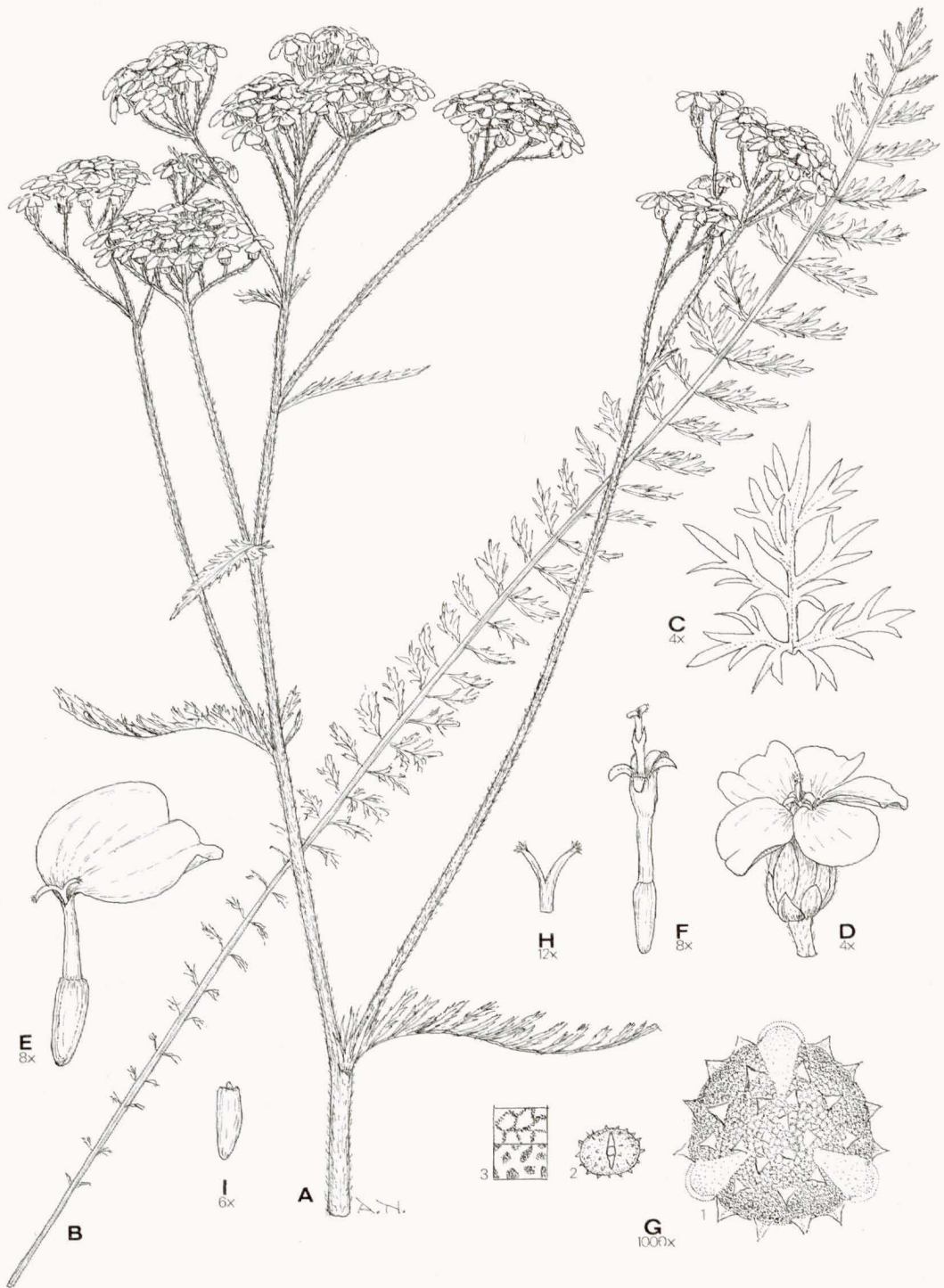
Voor het vormen van zaad is kruisbestuiving nodig waarvoor de plant aangewezen is op insektenbezoek. Aangezien de buisbloemen klein zijn en de nectar die op het vruchtbeginsel vrijkomt, gemakkelijk bereikbaar is, komen er veel insekten op af met een korte tong. Behalve kevers, vliegen, solitaire bijen en vlinders treffen we zo nu en dan ook honingbijen op de bloemen aan. Als ze stuifmeel verzamelen, vallen ze meteen op door de helder oranje gekleurde stuifmeelklompjes. Voor de insekten, die de bloemen bezoeken, is het van groot belang dat de bloemen in groepjes bij elkaar staan; ze vallen daardoor beter op bij de oriëntatie. De bloemkroon van de randbloemen kaatsen geen ultraviolet terug. Voor ons oog zijn ze wit voor het bijenoog 'bijenblauwgroen'.

Geneeskrachtig

Gewoon duizendblad bevat geneeskrachtige stoffen. Delen van de plant, zoals bloemen en bladeren, worden veelvuldig gebruikt in de volksgeneeskunst. De wetenschappelijke geslachtsnaam *Achilléa* houdt daar ook verband mee. Het is de latinisering van de oude Griekse plantennaam '*achilleios*', een onbekende plant, die volgens een oude sage genoemd is naar de held Achilles, die de plant als wondhelend middel gebruikte.

Vermeerdering

Behalve door zaad vermeerderd de plant zich ook vegetatief door het vormen van uitlopers. Over het algemeen wordt er maar weinig zaad gevormd, veelal een gevolg van vraat. De vrucht is een nootje waaraan de pappus ontbreekt. Verspreiding geschiedt door de wind en door dieren die van de planten eten. Na rijping heeft het zaad nog een poosje rust nodig voordat het tot kieming kan komen. Zaden die in de herfst zijn gezaaid ontkiemen meestal in april/mei van het volgende jaar.

Gewoon duizendblad (*Achillea millefolium* L.)

A deel van plant met bloeiwijze; B blad onder aan de plant; C bladslip; D bloemhoofdje; E randbloem; F middenbloem; G stuifmeelkorrel: 1 polair, 2 equatoriaal, 3 korreloppervlak; H stempels; I nootje.